

ПОВНІ Й НЕПОВНІ РЕЧЕННЯ. ТИРЕ В НЕПОВНИХ РЕЧЕННЯХ 8 клас

Синтаксичний розбір односкладного речення

2. Виконайте синтаксичний розбір речень

- ▣ В злагоді з совістю хочу жити
- ▣ Там зброю вміють у руках тримати
- ▣ Вишневий сад

Опрацювання нового матеріалу

Повним називається речення, у якому є всі необхідні для розуміння його змісту члени речення.

Приклад:

Сергій виявився для мене міцним горішком. Двері несподівано відчиняються (А. Власюк).

Неповні речення

У неповному реченні пропущено один або кілька необхідних членів речення, які можна відновити з контексту або ситуації спілкування.

Приклад:

Я добре знаю свій предмет, люблю дітей, а вони — мене (А. Власюк).

Неповні речення можуть бути двоскладними й односкладними, поширеними й непоширеними, а також частинами складного речення.

Приклад:

На підвіконні — ваза з ромашками. Ні пишних трояд, ні гордих гладіолусів. На тендітній пелюстці крапелька роси. От-от зірветься. Вона боїться сонця, я — темноти.

Неповні речення вживаються в розмовному, художньому та публіцистичному стилях. Вони допомагають уникнути невиправданих повторів слів, лаконічно й динамічно викласти інформацію.

Види неповних речень

Контекстуальні

У таких неповних реченнях пропущений член можна відновити з контексту (змісту найближчих речень тексту). Пропуск зумовлено тим, що слово вже вживалося й немає потреби його повторювати.

Приклад:

І тоді повів Муляр багатія по селах і містах, показав витвори рук своїх — спочатку звичайні, а потім все кращі, все своєрідніші, неповторні. І ще — роботу учнів своїх, котрі вже перевершили свого вчителя (В. Врублевська).

Ситуативні

У таких неповних реченнях пропущений член можна відновити із ситуації спілкування. Усі учасники розмови знають, про що йдеться, тому нема потреби використовувати повні речення.

Приклад:

— Який скарб? — щиро дивується Василь.

— Дурником прикидаєшся? —ріже Риска.— А я й без вас знайду.

— Не забудь мені лишити частину! — тільки й спромігся Василь (В. Врублевська).

Розділові знаки

В усному мовленні на місці пропущеного члена роблять паузу, на письмі ставлять тире.

Приклад:

Довкола — тиша

Створення опорної таблиці

“Неповні речення”

У неповному реченні пропущено один або *кілька необхідних членів*

Значення зрозуміле з контексту

Види: контекстуальні і ситуативні

В усному мовленні - пауза, на письмі ставлять тире.

Приклад: Довкола — тиша

Виконання вправ

Прочитайте виразно текст. Доведіть, що виділені речення є неповними, відновіть у них пропущені члени. Прочитайте текст удруге з відновленими членами речення. Який варіант досконаліший? Розкажіть, з якою метою вжито в тексті неповні речення.

▣ Учителька Надія Петрівна увійшла в клас:

- Сідайте... Сашко, це правда, що з вашого села сьогодні втік із кузні Сіроманець?
- Втік, - відповів Сашко і сів.
- Ти сам бачив? - запитала Надія Петрівна.

▣ - Бачив.

- Діти, де живуть вовки?
- У лісі, - хором відповів клас.
- У лісі. А от ти, Сашко, ходиш лісом до школи. Невже тобі немає асфальтованої дороги?
- Надіє Петрівно, - важко підвівся Сашко, - хай нею ходить хто хоче. А я люблю лісом (М. Вінграновський).

Вправи

- ▣ **Випишіть спочатку неповні речення, а потім - повні. У дужках біля кожного речення зазначте, односкладне воно чи двоскладне. Підкресліть члени речення.**
- ▣ 1. Всяке діло починай з голови (Нар. творчість). 2. Надворі ясна холодна ніч (Ірина Вільде). 3. Вже де-не-де й димок із димаря (Л. Костенко). 4. Над пам'яттю простягнуто мости (В. Коротич). 5. А під горою крейдяною дорога біла (О. Ковалевський). 6. Несподівано, раптом у чорну тишу щось впало. Живе, веселе, безтурботне (М. Коцюбинський). 7. Згадав черешню білу-білу й подвір'я в пишнім спориші (О. Квітневий).

Підсумки уроку

Висновки

- ▣ 1. Незважаючи на відсутність деяких членів речення, неповні речення повністю задовольняють потреби спілкування, виражають закінчену думку.
- ▣ 2. Неповні речення треба відрізняти від односкладних, у яких наявний тільки один головний член речення, а другого немає і бути не може.

Домашнє завдання

1. Повторіть правила.

2. Відредагуйте речення, уникаючи невинуватених повторів слів і ставлячи, де можливо, на місці пропущених членів речення тире. Укажіть неповні речення.

1. Кров свою віддам твоїй калині, пісню свою віддам травам, птицям і лісам... (За М. Луковим).

2. Я закоханий в синь океану, а ще дужче я закоханий у зорі рум'яні (За В. Сосюрою). 3.

Багаття ніколи не насититься дровами, а земля ніколи не насититься багаттям (Нар. творчість).

4. Пташка красна своїм пір'ям, а людина красна своїм знанням (Нар. творчість). 5. Не хоче півень на чуже весілля, та несуть півня на чуже весілля (Нар. Творчість).